

DENTAL TRIBUNE

The World's Dental Newspaper · Croatian Edition

Hrvatska, lipanj 2016. - godina IX br. 2

www.dental-tribune.com

SPECIJAL: DENTALNA IMPLANTOLOGIJA

Analiza troškova i koristi dentalnih implantata
Isplati li se koristiti implantate u terapiji?

stranica 6

HIGIJENA

Važnost izgleda ordinacijskog osoblja
O čemu treba voditi računa da bi se ostavio profesionalan dojam?

stranica 19

RIZIČNI PACIJENTI

Oralnokirurški zahvati kod pacijenata pod antikoagulantnom terapijom
Najvažnije smjernice i preporuke za sigurnu terapiju

stranica 30

Istraživanja otkrivaju nerealna očekivanja pacijenata od dentalnih implantata

Dentalni implantati postaju sve popularniji u liječenju djelomične ili potpune bezubosti. Proizvođači i doktori dentalne medicine pružaju detaljne informacije o materijalima, funkcijskim aspektima i postupcima ugradnje implantata. Međutim, mnogi ljudi ipak nisu dobro informirani i skloni su precjenjivanju mogućnosti implantata, odnosno podcjenjivanju razine stručnosti terapeuta potrebne za ugradnju implantata. Sve navedeno nalazi se među zaključcima kvalitativnog istraživanja provedenog na Sveučilištu u Hong Kongu. Istraživanje je objavljeno pod nazivom „Percepcija javnosti o dentalnim implantatima: kvalitativna studija“ u časopisu *Journal of Dentistry*.

Cilj istraživača bio je procijeniti informacije i percepciju javnosti u vezi s dentalnim implantatima, kao i procjenu utjecaja tih percepcija na ponašanje kod traženja liječničke pomoći i donošenja odluka.

Ispitivanje je provedeno na 28 odraslih osoba, laika, u dobi između 35 i 64 godina. Da bi bili uključeni u istraživanje, ispitanici su morali ispuniti dodatni uvjet - da im nedostaje najmanje

Mnogi ljudi precjenjuju mogućnosti i trajnost implantata.

jedan zub. Svatko od njih ranije je čuo za dentalne implantate, ali nikada im implantat nije ugrađen, odnosno nisu se zanimali za implantate.

Sudionici su sudjelovali u razgovoru o dentalnim implantatima i podijelili svoje znanje o toj temi. Sve rasprave su podvrgnute analizi sadržaja u skladu s utemeljenom teorijom.

Kineski istraživački tim utvrdio je da su sudionici stekli informacije o dentalnim implantatima na različite

načine, putem informativnih letaka za pacijente, kroz tiskane oglase, preko društvenih mreža i kroz osobne kontakte.

Ispitanici su iznijeli očekivanja da će dentalni implantati popraviti izgled pacijenta, obnoviti funkciju i povratiti kvalitetu života do apsolutno normalne razine. „Oni smatraju da su implantati univerzalni lijek za svaki slučaj bezubosti i preveličavaju njihovu funkciju i dugotrajnost“, navode istra-

živači. Uz to, pacijenti su podcijenili razinu stručnosti potrebnu za izvođenje kliničke procedure ugradnje implantata. Međutim, oklijevaju odlučiti se za takav oblik terapije zbog visokih troškova, postupka, rizika i mogućih komplikacija.

U drugom istraživanju pod nazivom „Što pacijenti očekuju od liječenja s dentalnim implantatima? Percepcije, očekivanja i zablude: multicentrično istraživanje“, objavljenom u časopisu *Clinical Oral Implants Research Journal*, istraživalo se znanje, informiranost i percepcija pacijenata o terapiji implantatima.

Istraživanje je otkrilo kako alarmantan broj sudionika ima netočna i nerealna očekivanja od dentalnih implantata. Štoviše, pokazalo se da se samo 18 posto ispitanika osjeća suvereno s informacijama koje su imali o liječenju.

Istraživači su putem upitnika ispitati preoperativnu razinu informiranosti, percepcije i očekivanja od terapije implantatima. Odgovori su prikupljeni od 277 ispitanika tijekom 2014. i 2015. godine.

Analizom je utvrđeno kako je otprilike jedna trećina ispitanika imala

pogrešne pretpostavke o dentalnim implantatima. Prema mišljenju istraživača, uobičajene zablude bile su da dentalni implantati ne zahtijevaju toliku brigu kao prirodni zubi, da je implantoprotetska terapija prikladna za sve pacijente koji su izgubili zub/e, da su implantati trajniji od prirodnih zubi i da nema rizika ili komplikacija u terapiji implantatima.

Sveukupno su mlađi (<45 godina) i obrazovaniji ispitanici imali realniju percepciju i manja očekivanja od ishoda liječenja.

Na pitanje o razini znanja, 63 posto ispitanika navelo je da je informirano o implantatima, ali samo 18 posto bilo je sigurno u informacije koje su imali.

Sve u svemu, istraživanja su pokazala da je javnost izložena informacijama različite vrijednosti i ima nerealna očekivanja u pogledu dentalnih implantata. Takva očekivanja mogu oblikovati njihovo ponašanje u traženju liječničke pomoći, kao i proces donošenja odluka.

Stavovi i iskustva prikupljena tijekom istraživanja mogu pomoći kliničarima da bolje razumiju mišljenje javnosti i bolje osmisle komunikaciju s pacijentom.

EU postigla dogovor o novoj regulaciji medicinskih proizvoda

BRUSSELS, Belgija: Europski parlament i Vijeće Europske unije najavili su okončanje pregovora oko promjene zakona o medicinskim proizvodima. Nakon gotovo četiri godine, tijela EU dogovorila su novi sustav regulacije kvalitete i sigurnosnih propisa koji utječu na sve proizvođače medicinskih proizvoda. Stupanje na snagu očekuje se početkom 2017. godine.

U osnovi, svi medicinski uređaji morat će proći još temeljitiju procjenu sigurnosti i performansi prije nego što se budu mogli prodavati na europskom tržištu. Kontrolni postupci moraju se radikalno postrožiti s ciljem osiguravanja pacijentima i potrošačima bržeg pristupa inovativnim i ekonomičnim pomagalicama. Prema Europskoj komisiji, proizvođači će profitirati od jasnijih pravila,

lakšeg trgovanja između zemalja EU i ravnopravnog konkurentnog okruženja koje isključuje one koji nisu usklađeni s propisima. Novi propisi posebno vode računa o specifičnim potrebama mnogih malih i srednjih proizvođača u tom segmentu.

Glavni elementi zakona uključuju širi i jasniji prostor za europsko

zakonodavstvo. Softveri, instrumenti, aparati, uređaji i implantati kvalificirat će se kao medicinski proizvodi i morat će se prilagoditi novim sigurnosnim zahtjevima, ali i zahtjevima kvalitete. Prema priopćenju, propisi će proizvođačima pomoći da kontinuirano poboljšavaju svoje proizvode na temelju

najnovijih kliničkih podataka, i na taj način održavaju visoke standarde kvalitete. Centralna baza podataka proizvođačima i pacijentima pružat će sve relevantne informacije, kao što su certifikati i rezultati kliničkih istraživanja.

Ostali elementi uključuju jači nadzor nezavisnih tijela za ocjenjivanje od strane nacionalnih vlasti, kao i veću moć, ali i obaveze tih tijela kako bi se osiguralo temeljito testiranje i redovite provjere. Proizvođači bi trebali očekivati nenajavljene inspekcije u tvornicama i provjeru uređaja koji su već na tržištu. Osim toga, cilj propisa je jasnije definiranje prava i odgovornosti proizvođača, uvoznika i distributera, a primjenjivat će se i na usluge dijagnostike i internetsku prodaju. Također se želi osigurati bolje praćenje proizvoda kroz cijeli lanac

zahvaljujući jedinstvenom matičnom broju. Naposljetku, pacijenti koji sudjeluju u kliničkim istraživanjima bit će bolje zaštićeni.

Prema priopćenju za javnost nova pravila trebaju osigurati da medicinski proizvodi budu sigurniji na dva načina: postroženjem pravila o stavljanju proizvoda na tržište i poboljšanjem nadzora nakon što se već nalaze na tržištu. Nadalje, sporazum nastoji osigurati da pacijenti imaju pravovremeni pristup inovativnim rješenjima u zdravstvu.

Za distributere i dobavljače propisi bi mogli ugroziti postojeće ugovore ako proizvođači ne budu mogli osigurati zahtijevanu razinu kvalitete.

Nadalje, novi propisi počinju se primjenjivati tri godine nakon stupanja na snagu.

Očuvanje zdravlja stomatologa na Stomatološkom fakultetu

Autor: doc. dr. sc. Marin Vodanović

Dental Tribune je na naslovnici izdanja iz ožujka 2016. objavio tekst pod naslovom „Doktor dentalne medicine – među najopasnijim zanimanjima na svijetu“ (slika 1.). Tekst se poziva na izvješće Ministarstva rada SAD-a u kojem su analizirane zdravstvene opasnosti i rizici pojedinih profesija. Prema izvješću sastavljenom na temelju podataka i prijava profesionalnih bolesti kojima je Ministarstvo rada raspolagalo, bavljenje stomatološkom djelatnošću je ocijenjeno iznimno opasnim po zdravlje stomatologa i smješteno na visoko 2. mjesto najopasnijih zanimanja.

Nažalost, podaci Ministarstva rada SAD-a samo potvrđuju podatke predstavljene u brojnim radovima objavljenima diljem svijeta - da stomatolozi pate od velikog broja zdravstvenih poremećaja koji su profesionalno izazvani ili potaknuti profesionalnim djelovanjem. Pod profesionalnim bolestima se podrazumijevaju bolesti uzrokovane štetnim utjecajem radnog mjesta, za koje je nedvojbeno ustanovljena profesionalna etiologija. Osim profesionalnih, postoje i bolesti vezane uz rad koje su uzrokovane mnogim uzročnim čimbenicima, pri čemu su štetni radni uvjeti jedan od mogućih uzroka.

Istraživanja provedena na populaciji hrvatskih stomatologa su pokazala da je 77,7% stomatologa tijekom svog dosadašnjeg radnog vijeka imalo bolove/smetnje u gornjem dijelu kralježnice koje povezuju s obavljanjem stomatološke djelatnosti, od čega je čak 32,1% njih bilo prisiljeno tražiti liječničku pomoć. Više od 30% anketiranih stomatologa je tijekom radnog vijeka imalo problema s infekcijama uzrokovanim bavljenjem stomatološkom profesijom, a čak 35,4% je imalo problema s vidom zbog kojih su tražili pomoć liječnika. Podaci dostupni za hrvatske stomatologe veoma su slični onima koji postoje za stomatologe iz drugih zemalja.

Uzimajući u obzir relativno loše zdravstveno stanje hrvatskih stomatologa i rezultate istraživanja koje su proveli Matoš i suradnici, da više od 2/3 studenata prve godine stomatologije smatra kako bavljenje stomatološkom djelatnošću ne može imati štetan utjecaj na njihovo zdravlje, 2013. godine na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, javila se inicijativa da se ovoj problematici posveti više pažnje. Pod motom „Edukacija kao prevencija“ sustavno je osmišljen cijeli niz aktivnosti koje za svrhu imaju osvijestiti i educirati o važnosti vlastitog zdravlja za uspješno bavljenje stomatologijom. Aktivnosti su individualno profilirane i razrađene kako bi zadovoljile potrebe s jedne strane studenata stomatologije, a s druge strane stomatologa praktičara.

Kolegiji za studente i stomatologe o profesionalnim bolestima

Tijekom akademske godine 2015./2016. na Stomatološkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, u sklopu integriranog preddiplomskog i diplomskog studija Dentalna medicina pokrenut je kolegij pod nazivom „Profesionalne bolesti stomatologa“. Pokretanjem ovog kolegija Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu svrstao

studenti imaju priliku čuti sve o zdravstvenim opasnostima u stomatološkoj profesiji, te dobiti savjete o prevenciji profesionalnih bolesti i bolesti vezanih uz rad. Tijekom praktičnih vježbi studenti se upoznaju s mogućnostima izbjegavanja zdravstvenih opasnosti u svakodnevnom radu stomatologa (slika 2. i slika 3.). Već u prvoj godini postojanja, kolegij je potaknuo interes studenata koji je bio iznad očekivanja (slika 2.). Osim za studente integri-

Simpozij o profesionalnim bolestima stomatologa

Za stomatologe praktičare koji nemaju vremena ni mogućnosti za izobrazbu o profesionalnim bolestima i bolestima vezanima uz rad u sklopu poslijediplomskog specijalističkog studija, 2014. godine je u sklopu programa trajne izobrazbe, koje organizira Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu, po prvi put organiziran simpozij pod nazivom „Profesional-

o programima izobrazbe o ovoj problematici, te brojni drugi podaci.

Zaključak

Profesionalne bolesti i bolesti vezane uz rad, nažalost, veoma često pogađaju stomatologe diljem svijeta čineći stomatologiju jednim od najopasnijih zanimanja s obzirom na zdravstvene izazove koje u svakodnevnom radu stavlja pred pojedince koji se bave oralnim zdravljem. Aktivno se baviti

Slika 1. Naslovnica Dental Tribunea iz ožujka 2016. • Slika 2. i 3. Detalj s vježbi iz kolegija „Profesionalne bolesti stomatologa“ • Slika 4. Naslovnica knjige „Profesionalne bolesti i bolesti vezane uz rad stomatologa“ • Slika 5. Detalj sa simpozija o profesionalnim bolestima stomatologa

se među rijetke fakultete u svijetu koji svojim studentima nudi mogućnost da se educiraju po pitanju zdravstvenih rizika i profesionalnih bolesti u struci koju su odabrali kao životni poziv.

Kolegij „Profesionalne bolesti stomatologa“ je multidisciplinarni kolegij koji se sastoji od predavanja i vježbi. Nastavnici na kolegiju su i liječnici različitih specijalnosti, poput dermatologa (prof. dr. sc. Liborija Lugović Mihić), farmakologa (doc. dr. sc. Kristina Peroš), fizijatar (prof. dr. sc. Simeon Grazio), imunologa (doc. dr. sc. Ivan Šamija), internista (prof. dr. sc. Neven Ljubičić, prof. dr. sc. Hrvoje Pintarić, dr. sc. Marko Nikolić), kirurga (dr. sc. Dinko Vidović), oftalmologa (prof. dr. sc. Zdravko Mandić), otorinolaringologa (prof. dr. sc. Robert Trotić), psihijatar (prof. dr. sc. Zoran Zoričić), radiologa (doc. dr. sc. Dijana Zdravec), te stomatolozi (doc. dr. sc. Ivana Savić Pavićin i doc. dr. sc. Marin Vodanović). S obzirom na to da među studentima stomatologije prevladavaju osobe ženskog spola, posebna je pažnja posvećena utjecaju stomatološke djelatnosti na trudnoću i reproduktivno zdravlje, pa je u nastavu kolegija uključen i ginekolog, doc. dr. sc. Krunoslav Kuna. Tijekom 15 sati predavanja i 4 sata praktičnih vježbi,

ranog preddiplomskog i diplomskog studija, za kolege stomatologe je na poslijediplomskom specijalističkom studiju uveden kolegij pod nazivom „Profesionalni zdravstveni rizici u dentalnoj medicini“.

Udžbenik o profesionalnim bolestima stomatologa

Kako bi studenti, ali i stomatolozi dobili prikladnu literaturu koja bi obuhvaćala ovu tematiku, 2015. godine u izdanju Naklade Slap objavljen je sveučilišni udžbenik pod naslovom „Profesionalne bolesti i bolesti vezane uz rad stomatologa“, (slika 4.). Knjiga koja ima više od 400 stranica, plod je suradnje 48 autora: 18 stomatologa i 30 liječnika brojnih specijalnosti sa sveučilišta u Zagrebu, Rijeci, Splitu i Sarajevu, koji su ovu specifičnu temu sagledali iz različitih perspektiva. Stomatolozi su pisali o svom kliničkom radu s pacijentima te zdravstvenim izazovima s kojima se pri tome susreću. Liječnici su, sukladno svom specijalističkom području, između ostaloga, pružili uvid u etiopatogenezu, kliničku sliku i simptome, te mogućnosti liječenja i prevencije pojedinih bolesti i poremećaja koji pogađaju stomatologe.

ne bolesti stomatologa“. Na jednodnevnom simpoziju je sudjelovalo 10 predavača, liječnika i stomatologa koji su nazočnima sa stajališta svojih specijalističkih područja predstavili zdravstvene izazove s kojima se susreće stomatolog praktičar u svakodnevnom radu (slika 5.). S obzirom na velik interes koji je pobudio prvi simpozij, 2015. godine je organiziran drugi simpozij s istom tematikom, ali nešto izmijenjenim predavačima. Treći simpozij je planiran za 5. studenog 2016. godine.

Mrežni portal o profesionalnim bolestima stomatologa

Kako bi se sve relevantne informacije o profesionalnim bolestima stomatologa mogle naći na jednom mjestu, kao podstranica mrežne domene Stomatološkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu pokrenut je mrežni portal na adresi: <http://profesionalne-bolesti.sfzg.hr/>. Portal je postao središnje mjesto za informiranje o profesionalnim bolestima stomatologa, te ima posjetitelje iz Hrvatske i susjednih zemalja. Na portalu se osim informacija o profesionalnim bolestima i bolestima vezanima uz rad stomatologa, mogu pronaći edukativni tekstovi, obavijesti

stomatologijom i raditi s pacijentima tijekom cijele profesionalne karijere, te dočekati mirovinu bez profesionalno izazvanih zdravstvenih poremećaja nažalost nije nimalo jednostavno, a uz današnji visoki radni ritam i velike profesionalne zahtjeve slobodno se može reći da je to nemoguće.

Stomatološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu je prvi fakultet u ovom dijelu Europe, a i šire, koji je proveo istraživanja o ovom problemu među stomatolozima i studentima, te na temelju dobivenih rezultata pod motom „Edukacija kao prevencija“ sustavno osmišlio cijeli niz aktivnosti i programa s ciljem očuvanja zdravlja stomatologa. Brojne mogućnosti su pružene, a na svakom od nas je odluka kako i kada se početi brinuti o svome zdravlju.

Napomena: Popis literature dostupan je na upit. [\[D\]](#)

O autoru

Doc. dr. sc. Marin Vodanović
Specijalist dentalne patologije i endodoncije, znanstveni savjetnik Sveučilišta u Zagrebu, Stomatološki fakultet, Zavod za dentalnu antropologiju; Klinika za stomatologiju KBC-a Zagreb;
www.marinvodanovic.com
e-mail: vodanovic@sfzg.hr